

והוא עפ"י רמז קדוש ה'
אדונינו הגר"א זצוק"ל דכל
הסוכות הנזכרים בתלמוד
בבלי ירושלמי ותוספתא
מנינם, הכשרות כמנין סוכה
מלא, והפסולות כמנין סכה
חסר.

נערך בסיעתא דשמיא

ע"י

אליהו שלזינגר

בשנת "חג הסוכות תעשה לך" לפ"ג

אלעד

"כשם שא"א לבר בלי תבן כך א"א לספר בלא שגיאות"
לכן נבקש מהלומדים שאם ימצאו טעות או שגיאה בספר
יודיע ע"מ שנוכל לתקן זאת להבא.

תכלית ספר זה היא אך ורק ללמוד וללמד
ולענין מעשה בכל מקרה יש לשאול חכם

© כל הזכויות שמורות

בכל עניני הספר אפשר לפנות בטל:

03-9092852

עיצוב ועימוד: פסיפלורה
03-9074588

הודפס בדפוס תמר

057-3133366

שלמה זלמן גרוסמן

רב ואב"ד אלעד

רבי יהודה דניאל 31 אלעד

מל' 9096062-03

אב תש"ע

שמחתי לראות את ספר "סוכת הגר"א שחיברו הרה"ג ר' אליהו שלזינגר שליט"א מאורכי
הגדה בקרבם שבידיו, א' פירוש הגדה שכל הסוכות המופיעים בהאריך ויהיאל' הסוכה
הכשרות הם כמנין "סוכה" מלא, והסוכות הפסולות הם כמנין "סכה" חסר ו', והוסיף בספר לבאר
הטעם של הסוכות הכשרות והסוכות הפסולות, וע"ז הביא ביאורים מהפוסקים בענינים אלו,
והוסיף עוד פירוש בשם פניני הסוכה שהביא מהראשונים והאחרונים עשרות ענינים בהלכות
סוכה, והכל עשה בטוב טעם לבאר ולהאיר דברי הגר"א וענינים חשובים בהלכות סוכה, והריני
בזה בברכה רבה שיזכה להוציא פרי עמלו, לברר ענינים חשובים אלו ביחד עם שומעי השיעור
שנתבררו הדברים בצוותא, לזכות את הרבים בדברי תורה משמחי לב, ולהגדיל תורה ולהאדירה,
מתוך עמל התורה במנוחת הנפש והרחבת הדעת דקדושה

באתי אל החתום בדברך (דברים)

שלמה זלמן גרוסמן

אב תש"ע

שמחתי לראות את ספר "סוכת הגר"א שחיברו הרה"ג ר' אליהו שלזינגר שליט"א מלומדי התורה
היקרים שבעירנו, על פירוש הגר"א שכתב שכל הסוכות המופיעים בתלמוד וירושלמי, הסוכות
הכשרות הם כמנין "סוכה" מלא, והסוכות הפסולות הם כמנין "סכה" חסר ו', והוסיף בספר לבאר
הטעם של הסוכות הכשרות והסוכות הפסולות, וע"ז הביא ביאורים מהפוסקים בענינים אלו,
והוסיף עוד פירוש בשם פניני הסוכה שהביא מהראשונים והאחרונים עשרות ענינים בהלכות
סוכה, והכל עשה בטוב טעם לבאר ולהאיר דברי הגר"א וענינים חשובים בהלכות סוכה, והריני
בזה בברכה רבה שיזכה להוציא פרי עמלו, לברר ענינים חשובים אלו ביחד עם שומעי השיעור
שנתבררו הדברים בצוותא, לזכות את הרבים בדברי תורה משמחי לב, ולהגדיל תורה ולהאדירה,
מתוך עמל התורה במנוחת הנפש והרחבת הדעת דקדושה

באתי על החתום בהערכה ובברכה

שלמה זלמן גרוסמן

כשהמרא דאתרא עבר על פניני הסוכה הזכיר שלמרן ראש הישיבה הרב שך וצוק"ל היה סוכה
שקורותיו היו עשויות מבטון וגשאל ע"י שאולי סוכה זו פסולה מטעם הפכן על צידיהן דנעשו
כשיפודין של מתכת ופסולה וענה לו שהנראה שאין בזה הפכן על צידיהן משום שכל הגזירה בזה
הוא דוקא בדבר שאפשר להפוך כמו נסרים אבל דבר העשוי מבטון שא"א להפכו יתכן בזה לא
גזרו ובכל אופן אפי' אם יש חשש לגזירה זו אפשר לסכך בין הקורות כדין שיפודין שאז הפסל
מרובה על השיפודין.

ר' אליהו שליט"א

שמח לבי מאוד והתענגתי בראותי את ביכוריו אשר נאספו תחת ידו על מסכת סוכה.
 נזכרתי במעמד בהיכל ישיבת פוניבז' כאשר מרן ראש הישיבה זצ"ל
 נתבקש לברוך בהגיעך לקבלת עול תורה ומצוות שתגדל לגדול בתורה,
 בדרך יעמול יגדל, אין קיצורי דרך, להצלחה נדרש עמל, ברוך השם
 שזכית לראות פרי בעמלך בסידור והבהרת הדוגמאות השונות במסכת
 סוכה ובודאי יועיל ויביא לזיכוי הרבים.
 הנני לאחל שעוד רבות בשנים תמשיך לעמול בתורה ולזכות את הרבים
 מתוך בריאות מנוחת הנפש ונזכה במהרה לביאת גואל צדק או"א

נחום משה שליט"א

בס"ד

מנחם אב תש"ע

ברכת אב לבן

ר' אליהו שליט"א

שמח לבי מאוד והתענגתי בראותי את ביכוריו אשר נאספו תחת ידו על
 מסכת סוכה.

נזכרתי במעמד בהיכל ישיבת פוניבז' כאשר מרן ראש הישיבה זצ"ל
 נתבקש לברוך בהגיעך לקבלת עול תורה ומצוות שתגדל לגדול בתורה,
 בדרך יעמול יגדל, אין קיצורי דרך, להצלחה נדרש עמל, ברוך השם
 שזכית לראות פרי בעמלך בסידור והבהרת הדוגמאות השונות במסכת
 סוכה ובודאי יועיל ויביא לזיכוי הרבים.

הנני לאחל שעוד רבות בשנים תמשיך לעמול בתורה ולזכות את הרבים
 מתוך בריאות מנוחת הנפש ונזכה במהרה לביאת גואל צדק או"א

נחום משה שליט"א

הגרי"א

אוצר החכמה

בס"ד

ברכת חמי הי"ו

אודה את ד' בכל לבב על שזיכני לראות בפרי הילוליו של חתני היקר והחביב הרה"ג ר' אליהו שלזינגר שליט"א, נצר למורינו בעל ה"תורת בר נש" זיע"א, אשר נתקיים בו "יגעת ומצאת תאמין" בחיבורו "סוכת הגר"א" עמ"ס סוכה.

נתגלגלה לידך הזכות הגדולה להוציא מתחת ידך ספר חשוב, המהווה סיכום נפלא של מגוון הלכות סוכה המפורטות במסכת, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בליקוט כל סוגי הסוכות הכשרות והסוכות הפסולות, בצורה מבוארת ובציון פרטי הדינים הנוגעים לכל עניין ועניין.

יתן ד' וכשם שזכית להוציא מתחת ידך ספר חשוב זה, כן תזכה להוציא ספרים רבים נוספים על כל מסכתות הש"ס לזיכוי הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה.

"אילן אילן במה אברכך... אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך".

יגבא

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר ולעילוי נשמות

זקני

ר' יחזקאל ב"ר משה נחום שלזינגר זצ"ל

נכד לבעל ה"תורת בר נש"

נעק"ה במשרפות השואה

כ"ו סיון תש"ב

וזקנתי האשה החשובה

מרת ביילא ב"ר אברהם ע"ה

בת נינה לבעל ה"ירעות שלמה"

נלב"ע א' אייר תשס"ז

ר' מיכאל ב"ר אברהם קוט זצ"ל

נלב"ע י"א תשרי תשל"ז

ת.נ.צ.ב.ה

לזכר עולם יהיה צדיק

דמוע תדמע עיני על השבר הגדול אשר
קרה אותנו כעת בגמר הדפסת הספר כי
נפלה עטרת ראשנו

כבוד זקני

ר' עקיבה ב"ר יהודה קליין זצ"ל

זכה ויצא נשמתו בתוך לימודו

"ואת פדויי השלשה" (במדבר פרק ג' פסוק מ"ו)

בליל שבת קודש פרשת במדבר

יום המיוחס ב' סיון תש"ע

יה"ד שתהא הוצאת הספר הזאת זכר ועילוי
לנשמתו הטהורה וינוח בשלום ע"מ
ויעמוד לקץ הימין בב"א

ת.ג.צ.ב.ה

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר ולעילוי נשמות
ר' שמואל זנוויל ב"ר שלמה וורצל זצ"ל
נלב"ע ז' תמוז תשנ"ט

ר' אברהם שלמה ב"ר מנחם מנדל פרידמן זצ"ל
נכד למרא דארעא דישראל
רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל
נלב"ע כ"ה תמוז תשס"ו

וזוגתו האשה החשובה
מרת מרים ב"ר עבי חיים ע"ה
נלב"ע י' אדר תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה

מפתחות

פתח דבר..... יא

אופני וצורות הסוכה..... יז

פניני הסוכה..... נט

לקט מאמרים

ממורינו ורבינו זקנינו בעל התורת בר נש זצוקללה"ה..... קיז

אוצר החכמה

אוצר החכמה

פתח דבר

אורח 1234567

י' שתבח הבורא ויתפאר היוצר ששם חלקנו מחובשי בית המדרש הוגי תורה ומקיימי מצוותיה ועכשיו לאחר שקירבנו המקום לעבודתו זכינו לברך על המוגמר ולהוציא לאור מפירות עמלנו והוא החיבור הנפלא יקר המציאות שעניינו נאמר בדרך רמז ע"י קדוש ה' אדוננו הגר"א זצוקללה"ה כמבואר בהקדמת ספר פאת השולחן וז"ל: "סיפר לי רב גדול אחד ממדינתו שהוא היה בן בית בימי חורפו וקודם סוכות פעם א' שמע שהוכיח להעומדים לפניו ואמר כי חובה על כל תלמיד שיהיה בקי עכ"פ במסכת אחת בע"פ למען לא יבטל מצוות והגית בעת לכתו בדרך או למאן דגני בבית אפל וזה הרב כששמע מפורש יצא מפי קדשו של רבינו (הגר"א) תיכף התגבר וחזר מס' סוכה הרבה פעמים עד שידעה בע"פ ובחן א"ע בפני שומעים בגמ' ששגורה בע"פ ממש. ובחה"מ בעת ישבו לפני רבינו מסיבה של ת"ח גדולים בא זה הרב ואמר לפני רבינו כבר למדתי מס' סוכה וידע אני אותה בע"פ והשיב לו רבינו רוצה אתה שאשאלך איזה דבר בזו המסכת שתשיב לי והשיבו הלא בע"פ ידעתיה כולה ושאלו דבר א' ולא ידעה הרב הנ"ל, היינו ששאלו רבינו כמה מחלוקת יש בזו המסכת בין ר"מ ור"י, ובין ר"ע ור"ט, ובין רבה ור"י, ואביי ורבא, ור"פ ור"ה בר"י וכל התנאים ואמוראים ואח"כ פתח רבינו את פיו הקדוש ומנה כמונה מרגליות ונתח לנתחים אברי כל המסכת כמה פעמים נזכרו המחלוקות בין תנאים ואמוראים וכמה פעמים הלכה כזה או כזה וכמה סוגיות ושיטות יש וכמה דינים מתוספתא וירושלמי וסוכות פסולות כמנין סוכה חסרה וכך היה מונה הסוכות כשירות הנזכרים במסכת זו והתוספתא וירושלמי כמנין סוכה מלאה. וכך היה בקיאותו בכל תלמוד בבלי וירושלמי וכל התורה כולה ולא עוד שידע כל התוספתא מכל הש"ס היכן מרומזין במשניות", ע"כ. ועלה בדעתינו לגלות מקחו של צדיק ולהאיר את אור תורתו הגדולה שעד כה היתה כחתומה לרובא דעלמא, וממחשבה למעשה ישבנו לחשב את הסוכות הכשרות והפסולות הנזכרות במס' סוכה, ומכיון שלמדנו בסיעתא דשמיא את כל מסכת סוכה בלילות עם העמלים לפרנסתם הדבקים בקביעת עיתים לתורה בכל מאודם, וידוע כמה קשה ביותר לאחר יום עבודה רצוף לישוב וללמוד ולהיות שקועים בתוך הלימוד, לכן חיפשנו דבר מה שיש בו כדי לאתגר ולחייב אותנו להיות שקועים בלימוד וימעיט מן הקושי, ובסיעתא דשמיא לאחר יגעת זכינו למצאת, ומצאנו להמחייב ע"פ מה שכתב הפאת השולחן הנזכר ועי"ז הינו שקועים

בתוך מס' סוכה הן בחלק בניית הסוכה וכל הלכותיה והן לאחמ"כ בענייני ד' מינים, וידוע בכמה ספרים מן הדורות האחרונים המבארים את הגמ' בשבת (ס"ג א) שאומרת ליגמר איניש והדר ליסבר דמשמע שצריך קודם כל לגרוס את כל המסכתות ורק אח"כ לפלפל וא"כ איך אנו רואים שבימינו עושים הפוך שהרי קודם כל מפלפלים ורק אחר כך גורסים, וכתבו ע"ז תשובה בכמה ספרים שזה משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך" שאם בזמן הזה יעסקו רק בבקיות לא ישובו הרבה זמן ללמוד ואשר על כן צריך את כח הפלפול כדי שיתן טעם בלימוד ועי"ז יאריכו בלימוד שנים רבות, וזה גופא מה שאנחנו עשינו ע"י "סוכת הגר"א" כדי לקבל בקלות טעם בזמן הלימוד כי ע"י שהיה לנו אתגר אז הלימוד היה בעירנות רבה ועי"ז נהיה טעם בזמן הלימוד.

אורי החכמה

וזה המקום להודות להקב"ה שזכינו זה כמה שנים להסתופף בבי מדרשא ולשקוד בתורה בעירנו בשעות הערב בכולל הנודע המשתייך לרשת כוללים "באור בפניך יהלכון" של הרב ר' עופר כחלון שליט"א, וברכתינו ותודתנו לעומד בראש הכולל הרה"ג ר' אברהם מילר שליט"א אשר משקיע כוחו ומרצו הונו ואונו למען ביסוס הכולל והחזקתו שזה הכולל משלב בתוכו מגידי שעורים עם העמלים הקובעים עיתים לתורה יברך ה' חילו פועל ידיו ירצה ויראה ברכה בכל מעשה ידיו אכי"ר.

והנה עתה סמוך לחתימה קודם הורדת הספר לבית הדפוס נתבשרנו בצער רב כי נפלה עטרת ראשינו ונלקח לבית עולמו כבוד זקני הרב ר' עקיבה ב"ר יהודה קליין זצוק"ל וביודעי ומכירי רוב צדקותו וחסידותו, ושלמותו בעבודת ה' חובה עלי לכתוב דברים אחדים לזכרו: זקני הקפיד לכתוב שמו עקיבה בה' ולא כמקובל בא' והוא משום שאיקלע לידיו הספר "אור זרוע" וכתב שם רבינו האור זרוע בהקדמתו לספרו דסופי תיבות אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה הוא ר' עקיבה וכתב האו"ז שלכן ראוי לכותבו בה' ולא באלף ומאז כתב זקני שמו ר' עקיבה. והנה ידוע שזקני אהב מאד ללמוד את פירוש המלבי"ם על התנ"ך והנה המלבי"ם בפירושו על הפסוק "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" (תהלים צ"ז) כתב וז"ל: "אור זרוע לצדיק שנמצא זרוע במ אור האלקי שהוא כמו זרע זרוע בנפשם המוכן לפרות ולהרבות אם ישקוהו ויצרוהו ויעבדוהו כזרע המוכן לפרות ולרבות, כי מי ששומר נפשו ועובד עבודתה, יגדל האור הזרוע ויפרה עד יהיה אור שבעתיים, כמ"ש וארח צדיקים כאור נגה, ויתפלש עליו האור הגדול הנבואי ובוזה לישרי לב שמחה שישמחו שמחה הרוחנית ע"י אור האלוק הזורח בנפשם בהלו נרו על ראשם. כמ"ש אור צדיקים ישמח" עכ"ל. והנה פירוש זה שכתב המלבי"ם על הפסוק

הזה, שהוא ס"ת ר' עקיבה כנוזר, זה ממש מה שנתקיים בזקני שזכה שאור האלקי היה זרוע בו. וכמו שעתה אנחנו רואים ממכתבו האחרון שכתב לחתנו שיבדלחט"א שלמעשה זה נשאר כצואה לזרעו אחריו, וזהו תמצית דבריו "כבוד חתני היקר הרב נחום משה שליט"א במה אקדם או מה אני מבקש? אני בתפילה לאל בורא עולם וזאת אני מבקש שבע"ה יהיה ביכולתך להמשיך בפעולתך המבורכות באריכות ימים ושנים בבריאות הנפש והגוף בישוב הדעת מלאה ביראת ה' הטהורה לעבודת הבורא ב"ה לטובתך ולטובת רעיתך ומשפחתך היקרים הי"ו ולטובת הכלל" וממשיך זקני במכתבו ומביא את הפסוק "כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה" (קהלת ט י') ומקשה למה הדגיש שלמה וכתב "בכחך" ולא כתב הפסוק בלי בכחך? ומשיב על זאת: שהרי כל דבר שבן אדם ראה או למד מהוריו וכן מרבתי מובן מאליו שהוא ג"כ מחויב לעשות, ואם לאו יש חסרון במעשיו, ובכל זאת קמ"ל קרא שאם לא מוסיף ומחדש בתורה ומצוותיה מכח עצמו בנוסף לכל פעולותיו הטובות אז אין שכרו מושלם, שהרי כשמחדש מעצמו גם לאיש שלבסוף ילמד ממנו יהיה לו חלק, ובגלל זה מוסיף שלמה המלך בקהלת את המילה "בכוחך" לומר שבן אדם צריך להשתדל לעשות דבר חדש מכח עצמו ואז יבוא על שכרו מושלם ויקוים בו מאמר הכתוב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ואז מסיים זקני בזה הלשון "הגנו מברכים אותך שתמשיך ותוסיף מכחך הרבה הרבה לרב תועלת הכלל והפרט בעזרת הבורא ב"ה. וממילא יחולו כל הברכות וחסד ה' ירעיף על ראשך וכל משפחתך ותזכו בקרוב לביאת גואל צדקנו אמן. כה דברי חמ"ך וחמותיך וכו'" עכ"ד. במכתב הזה רואים אנו את צוואתו להוסיף כל אחד מכח עצמו כמה שיכול יותר ויותר, ומתוכן המכתב בוקע האור זרוע שבו שזהו זרע בנפשו המוכן לפרות ולהרבות כדי להגיע אל השלמות וזה מצינו אף בימיו האחרונים וזה בעצם הוכיח על כל שנותיו כמה רצה בשארית כוחותיו להתפלל כל תפילה בזמנה עד כדי כך שגם לא היה ישן בלילות רק כדי להתפלל שחרית בזמנה ותיכף כשהאיר היום ביקש שיניחו לו תפילין מיד, ואח"כ נזדרז והתחיל מיד במאמץ עילאי להתפלל על אף שזה היה למעלה מכוחותיו כי הוא לא היה במצב המאפשר לו להתפלל ובכל אופן התאמץ להתפלל כל תפילה ותפילה וכן בלימוד תורתנו הקדושה בכל זמן שהיה יכול ללמוד היה לומד ואף כשלא יכל לפעמים לדבר ביקש שיקראו לפניו בחומש והוא ישמע, וכך היה באחד מן הימים שהיה מאושפז בבית חולים והמצב לא היה טוב, ולפני שהלכתי לביתי אמרתי בליבי שאגיד לזקני איזה חידוש שנתחדש לי בהגדה של פסח ואמרתי לו, ומיד כשסיימתי לומר לו את החידוש הוא קם לאט לאט מן המיטה, וכשראיתי זאת אמרתי לעצמי שחייבים לומר לו עוד איזה חידוש וכך היה ולפתע חזר להיות כאדם בריא ומיד התחיל לומר לי איזה חידוש

מהמלבי"ם על קריעת ים סוף כיון שפשוט דברי תורה אימצו אותו וחזקוהו. וכמו כן א"א להאריך במעשה החסד שלו אשר עשה עם המתים שהיה לומד משניות לעלוי נשמתם ואפי' על הנפטרים שעברו עליהם מאה ויותר שנים, ועוד היה גדול גם בכל מעשי הצדקה שהיה עושה עד שביקש קודם פטירתו שלכל האישורים והקבלות שניתנו לו על כל מעשי הצדקות שעשה בחייו יקברו ביחד עמו כדי שהם ימליצו בעדו למעלה על אשר היה עושה צדקה וחסד בכל חייו, ואף גם זאת ביחד עם הקפדתו בעמודי התורה והתפילה, וסילוקו מן העולם היה בשבת קודש יום המיוחס ב' סיון תש"ע, וברגעיו האחרונים התעורר משנתו בלילה וביקש לשתות מים ובירך שהכל ניהיה בדברו בשמחה רבה ואח"כ ביקש ללמוד וכך למד עם נכדו במשך שעה וכשהגיע ל"ואת פדויי השלשה" (במדבר פרק ג' פסוק מו') השיב נשמתו לבוראה בקדושה, וזה היה מבקש בכל חייו שישב נשמתו מתוך לימודו וזכה בזה, תיהיה נשמתו צרורה בצרור החיים עם שאר מתי ישראל ^{אמן}.

ולהבדיל בין חיים לחיים הנה מקום איתי להודות לאשתי הנכבדה שרה שתחי' אשר מאפשרת לי במאור פנים ושמחה גדולה ללכת ללמוד וללמד בכל יום וכמו שאמר ר"ע שלי ושלכם שלה היא ובגמ' בברכות י"ז ע"א מקשה הגמ' נשים במאי זכין? באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן, ולכאו' יש לעיין דבשלמא ע"ז ששולחות את בניהם ללמוד ומשדלות את בעליהם לבית המדרש הם יקבלו שכר שפיר דמי, אלא על זה שממתינות לבעליהן למה נתן להן השכר איזה הקרבה יש בזה שממתינות? אלא הנראה לבאר שיש כאלו נשים ששולחות את בעליהן לא בשביל ללמוד נטו אלא מטעם נסיבות אחרות כגון בשביל שיביאו עוד כמה פרוטות או שעדיף להן שבעליהן לא יהיו בבית ושישארו ללמוד כמה שיותר, אבל היכן הסימן ששלחו את בעליהן ללמוד לשם לימוד בלבד בזה שהן ממתינות לבעליהן ומחכות להם לאחר הלימוד כי יודעות שעתה זה בעל חדש שאחר הלימוד ומגלות בזה כמה יקר בעיניהן לימוד התורה"ק, ועל זאת נוטלות שכרן. ודבר זה אשתי היקרה זוכה ומקיימת בכל יום ויום וודאי ה' יתברך ישלם לה שכרה מושלם וימלא ה' כל משאלות לבה לטובה ונזכה ביחד לרוות נחת מבנינו ובנותינו ההולכים כולם כאחד בדרך התורה והמצוות.

וכאן גם המקום להודות להורי ולהורי אשתי ולכל רבתי שליט"א אשר הדריכו אותנו והראו לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה כרצון ה' ית', ויה"ר שהקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים.

וכאן גם המקום להודות לכל ידידינו שעזרו וסייעו רבות ובפרט לר' שמעון אביעזר ור' דוד

כהן אשר העירו ועודדו בכל עת וזמן למען יצא הספר מהכח אל הפועל ישלם להם ה' שכרם. ואחרונים חביבים שצריך אני מעומק ליבי להודות להם אלו חברי השיעור אשר למעלה מעשור שנים בכל יום ויום לאחר יום עבודה קשה, מתמידים לבוא ולשמוע וללמוד לשמור לעשות ולקיים, על אף שלעיתים יש להם טרדות רבות ובכל אופן הם מתמידים דבר יום ביומו ומגיעים ללמוד, ובעיקר לר' גיא רביב הי"ו אשר נשא ליבו לערוך בטוב טעם ודעת את אופני הסוכה על בורין. הקב"ה ישלם לכולם את שכרם המושלם כגודל השקעתם וימלא ה' משאלות לבם לטובה, ונזכה כולנו ביחד לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימנו אמן סלה.

ובצאתנו מן הקדש ניתן הקדמה קצרה לגבי המבנה של הספר, הנה הספר מחולק לשני חלקים. חלקו הראשון הוא אופני וצורות הסוכה וכפי שהזכרנו זה ע"פ הכתוב בתלמוד הבבלי והירושלמי, ותוספתא, והוא אפי' ע"פ דינים שלא נפסקו להלכה, ובאופנים שישנה פלוגתא כתבנו זה ליד זה וכן כשהאופנים דומים זה לזה סמכנו אחד ליד השני וכשאינן עוד דיעה או אופן דומה השארנו בצדו השני מקום ריק, ועוד הוספנו שם טעמי הסוכה והוא טעמים אשר כתבו הראשונים על אופני הסוכה עד כמה שידינו מגעת. ונלווה עוד עליהם ביאורי הסוכה והוא הוספות שנתווספו במשך השעורים ובעיקר הוא ע"פ פסקי המשנ"ב, ועוד כמה הערות נחוצות שהיה צריך להעיר על אופני הסוכה ועוד הוספנו לזה ציוני הסוכה שהוא ציון מקורות לתלמוד בבלי ירושלמי ותוספתא כמו שכתב הפאת שולחן הנזכר בשם אדונינו הגר"א זצוקללה"ה שאופני הסוכה כולם מובאים שם וחלקו השני של הספר הוא פניני הסוכה והוא מורכב על אופני הסוכה ובו כל מיני נידונים אשר דנו בהם הפוסקים הראשונים והאחרונים והוא לחידודי מילתייהו באופני הסוכה וכאשר יחזה הקורא הנפלא, וע"מ שיהיה יותר קל למצוא עשינו סימון באות כזו ^(א) באופני הסוכה כדי שיוכל הקורא לפתוח בפניני הסוכה ולעיין. ולבסוף הוספנו לקט מאמרים מספרי מורינו ורבינו זקיננו הגדול בעל ה"תורת בר נש" אב"ד ור"מ דק"ק טופאלטשאן זצוקללה"ה אשר בהם חיזוק בדברי תורה, אשר השיב נשמתו לפני מאה שנה ויהיה זה לזכרו.

ואחתום בתפילה קדם ריבון עלמא שלא יארע דבר תקלה על ידינו ולא נכשל בדבר הלכה ומעין הפתיחה אודה על לשעבר ואבקש על העתיד שתמיד אזכה לישיב בבית ה' לאורך ימים ושנות חיים.

המחבר.

פסול

אוצר החכמה
1234567890

אמה ^א

טעמי הסוכה

כער

פסול

אפי' שאינו מצל (ריטב"א)

1234567 ח"ה

באורי הסוכה

הדופון וא"כ יראה גם את הסכך, אלא נקטו טעם השלישי שהוא דצעינן דירת עראי ולא קבע.

ציוני הסוכה

כשר

פסול

תוספתא פרק א' הלכה א'

א. בבלי ב' ע"א ירושלמי- פרק א' הלכה א' (א' ע"א)
תוספתא פרק א' הלכה א' ("אפי" גבוהה הרבה". מנחת
בכורים)

סוכת הגר"א

כשר

פסול

ב. סוכה שאינה גבוהה י' טפחים ^(ב)

ב. סוכה שהיא בעשרות קרנים

ג. סוכה שאין לה ג' דפנות

ג. סוכה שהיא עשויה ממחיצות ברזל ^א

ד. ^(א) סכך שצלתה מרובה מחמתה ^א ד. ^(א) סכך שחמתה מרובה מצילתה

ה. דפנות שהם פרוץ מרובה על העומד ואפי' חמתה מרובה מצלתה ^א ה. סוכה שחמתה מרובה מצילתה מחמת דפנות (ר' יאשיה) ^א

טעמי הסוכה

כשר

פסול

ב. דילפינן מהארוך שלכל הפחות צריך שיהיה י' טפחים כמו בארון והכפורת ביחד [ר"מ] או מטעם דהלכה למשה מסיני [ר"י] (ה' ע"ב) ג. דילפינן מקרא דבעי ג' דפנות דכתיב בסכת סכת בסכות (ו' ע"ב) ד. המועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה (רש"י) ה. דכתיב וסכות על הארון את הפרוכת פרוכת מחיצה וקא קריה רחמנא סככה אלמא מחיצה כסכך בעינן (ז' ע"ב)

באורי הסוכה

ב. סוכה שאינה גבוהה י' טפחים היינו חללה של סוכה פחות מ' טפחים, ושיעור הטפח הוא לפי משבון אמה בת ששה טפחים (סימן תרל"ג משנ"ב סק"ח ושער הכיון אות ב'). ג. כ"ז דפנות אבל בסכך שיעקר הסוכה על סם הסכך לא מיתכשרה עד לעציד ליה ערלי (תוס' ד"ה כי עציד) ד. וה"ה סוכה שרובה כלתה מרובה מחמתה ומיעוטה חמתה מרובה מכלתה (וט' ע"א) וה"ה בסוכה שחמתה שווה לכלתה וכזוזא מלעיל כאיסקתרא מלתחת (וכז ע"ב) ה. פירוש אעפ"י דלגבי שבת צריך להיות המחיצות שתי וערב, בסוכה לא צריך שיהיה שתי וערב אלא או שתי או ערב ובלבד שבין קנה לקנה לא יהיה ציניהם ג' טפחים ולא אמרינן לבד וכן בערב שצחצולים שמקוצצים הסוכה לא יהיה ציניהם ג' טפחים ודוקא בהרבה מקומות הוי פרוץ מרובה על העמוד אבל במקום אחד או שני מקומות הוו להו פתחים (רש"י ד"ה דופן סוכה) ועי' במשנ"ב תר"ל סקכ"ב שהציא בשם המ"א שדעתו דדוקא אם עושה הסוכה מארבעה דפנות בזה יכול לעשותו מקנים בפתחות מג' טפחים אבל אם עושה רק משלושה דפנות בזה לא מהני מדרבנן דין לבד וצריך שיהיה צ' דפנות שלמות ועוד טפח. ו. אפי' שיש הרבה פתחים בדפנות (משנ"ב) ז. ועוד שצריך לזהר שלא יהיו הפתחים בקרנות הסוכה משום שצריכים המחיצות שצקרתות להיות מחוצרים כמן ג"ס (רמ"א סימן תר"ל הלכה ה') ו. עי' קרבן נתנאל שכתב בשם המרדכי שהציא

ציוני הסוכה

כשר

פסול

ב. בבלי ב' ע"א ג. בבלי ב' ע"א ירושלמי - פרק א' הלכה א' (א' ע"א) ג. בבלי ב' ע"א ירושלמי - פרק א' הלכה א' (א' ע"א) ד. בבלי ב' ע"א ירושלמי - פרק א' הלכה א' (א' ע"א) תוספתא - פרק א' הלכה ב' ה. בבלי ז' ע"ב

ב. בבלי ב' ע"א ג. בבלי ב' ע"א ד. בבלי כב' ע"א ה. בבלי ז' ע"א ירושלמי ז"ל חצר שהעמודין מקיפין אותה הרי העמודין כדפנות וכתב ע"ז בפני משה ואע"פ שאין העמודים סמוכים זה לזה כל זמן שאינן רחוקין זה מזה הרבה והיינו עד עשר אמות כשר. (וכן הוא בתוספתא) פרק א' הלכה א' (ג ע"א) תוספתא "אפי' כולה מלאה חמה" פרק א' הלכה ב' ופרק א' הלכה ה'

סוכת הגר"א

פסול

כשר

- ו. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ודפנותיה מגיעות לסכך (ר' יאשיהו ^{אוצר החכמה} ^{יורה דעה 123457}) אליבא דכו"ע.
- ז. סוכה שאין בה ד' אמות על ד' אמות (רבי)
- ח. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ואין בה אלא ארבע אמות על ארבע אמות (רב הונא אליבא דרבנן)
- ו. ס"ל כרבה דצריך ידיעה בישיבת הסוכה וע"י שהדפנות מגיעות לסכך שלטא בה עינא ואיכא ידיעה (ב' ע"ב) ז. ס"ל לר' יהודה סוכה בעינן דירת קבע וד"א על ד"א מקרי דירה (ג' ע"א) ח. ס"ל כר' זירא דאמר משום צל סוכה וכיון דאיכא רויחא איכא צל סוכה (ב' ע"ב)

טעמי הסוכה

פסול

כשר

- ו. דלא שלטא בה עינא כרבה (ב' ע"ב)
- ז. משום שסובר רבי דסוכה בעינן שיהיה שם דירה ודירה פחות מד' אמות לאו שמיה דירה כמו שמצינו לגבי מצוות מזוזה (ז' ע"ב)
- ח. דלא יושב בצל סוכה כר' זירא (ב' ע"ב)

באורי הסוכה

בשם הראב"י לר' יאשיהו נמי צעינן למחילות מפקולת גורן ויקב ועי"ש מה שהשיג ע"ז וכ"כ המהרש"א אך המהרש"ל ס"ל לר' יאשיהו לא כריך שיהיה מפקולת גורן ויקב.
ז. עי' תוס' ד"ה יש להקשו שאם תהיה הסוכה רחבה משהו יתר על ד' אמות על ד' אמות לא יהיה כל סכך ואין נכסיר אותה ועי"ש שתיירא שצריך תמיד שהרוחב יהיה לפי הגובה כהשגח ד' אמות על ד' אמות בגובה עשרים אמה וצמקרה זה יהיה כל סוכה ועוד כתבו ליישב דקים ליה לרבנן שאפי' גבוה אלא אמה יהיה כל סכך פורתא כשרחבה יותר מד' אמות.

ציוני הסוכה

פסול

כשר

- ו. בבלי ב' ע"ב ירושלמי- פרק א' הלכה א' (א ע"א)
- ז. בבלי ב' ע"ב ירושלמי- ז"ל "ר"ש אומר ארבע דפנות אעפ"י שאין ד' אמות" ור"י אומר ד' דפנות וד' אמות (והכוונה או ד' דפנות או ד' אמות) פרק א' הלכה א' (ג' ע"א) ח. בבלי ב' ע"ב

סוכת הגר"א

פסול

כשר

- ט. סוכה שאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו אפי' שהסוכה למעלה מכ' אמה (רב חנן אליבא דר' יהודה, וב"ש סברי דכשרה כשהיא פחותה מכ' אמה)^ד
- ט. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ואינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו (רב חנן בר רבה אליבא דרבנן)

טעמי הסוכה

פסול

כשר

- ט. לא ידעינן מאי טעמא דר' יהודה אך טעמא דב"ש דזהו השיעור המחזיק ראשו ורובו של אדם ושלחן טפח (רש"י, ירושלמי מובא בדברי הרא"ש)
- ט. הטעם או מצד שאינו יושב בצל סוכה או מצד דלא שלטא ביה עינא (ב' ע"ב)

באורי הסוכה

- ט. 1. סוכה שהיא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו שיעורו ז' טפחים על ז' טפחים ופחות מכן פסול ואריך שיהיה לאורכו ז' טפחים ולרוחבו ז' טפחים אך אם לאורכו או לרוחבו הוא יותר מז' טפחים ואפי' משוך הרבה אך הדופן השני פחות מז' טפחים פסול. ואם הסוכה היא גדולה אך יש זוית אחת משוכה לחוץ פחות מז' טפחים אסור ליישב שם כיון שהמקום נר לו לשבת שם (קומן תרל"ד משנ"ב סק"א צ"ס המ"א) אך הציכורי יעקב חולק ע"ז (עי' צביאור הלכה) וע"ע בחזו"א שגם חלק ע"ז מדיון פסל היוצא מן הסוכה שאין בו ז' טפחים דכשר דטפל לסוכה הגדולה. 2. וזדיון סוכה שהיא ו' טפחים על ו' טפחים והדופן הוא טפח ועשהו שולחן הדיון הוא שלא יא' וזי חובתו לאין תכטרף שיעור הדופן לשיעור סוכה אפי' שעוביו טפח וכתב הדבר שמואל שאם הדופן והגמר שעליו הוא חזק וקבוע ולמעלה יש גבוה עשרה טפחים נוהגים להקל שמתחזקים שרקעית הסוכה מגיע עד ראש הדופן ויש למעלה מן הדופן הכשר סוכה. אך עדיין לבו נוקפו להקל בזה (שערי תשובה אות ב') ועפ"ז לנו הפוסקים החזו"א ורש"י אוירבך ועוד זדיון המרפקות שיש להם מעקה רוחב טפח וגובהה יותר מג' טפחים (ולאין זה דין לצוד אפי' שאין גדי יכול להזדקר בזה). 3. ולגבי מח' צ"ש וצ"ה בסוכה המחזקת כדי ראשו ורובו נחלקו בתרתי בסוכה קטנה שמחזקת כדי ראשו ורובו, ושולחנו בתוך הבית. ונחלקו גם בסוכה גדולה דהיינו ז' על ז' טפחים ושולחנו בתוך הבית ולשניהם חד טעמא האם ימשך אחר שולחנו לצ"ש חיישינן שמא ימשך ולצ"ה לא חיישינן. כך ביארו הר"י ומהרמ"ם ופסקינן הלכה כצ"ש בין בסוכה קטנה ובין בסוכה גדולה, אך יש מן הפוסקים שביארו מח' צ"ש וצ"ה שבסוכה קטנה המח' האם היא נמשכת לירה? לצ"ש הוי לירה קרומה ובעינן לירה קבע, ולגבי סוכה גדולה ששולחנו צביתו נחלקו שמה ימשך אחר שולחנו וא"כ לגבי שמה ימשך אחר שולחנו הלכה כצ"ה כמו כל הכללים שהלכה כצ"ה צמחו' עם צ"ש ובסוכה קטנה שהיא לירה קרומה ובעינן כעין לירה קבע הלכה כצ"ש (קע"ף ד' צביאור הלכה ד"ה אפי').

ציוני הסוכה

פסול

כשר

ט. בבלי- ב' ע"ב

ט. בבלי ב' ע"ב, ג' ע"א

סוכת הגר"א

פסול

כשר

י. סוכה יותר מכדי ראשו ורובו ושולחנו אפילו שהסוכה למעלה מכ' אמה (רב חנן אליבא דכו"ע)

י. סוכה שהיא מחזקת ראשו ורובו ואם מחזקת יותר מכדי ראשו ורובו (אפי' בסוכה גדולה) ושולחנו בבית לא יצא (ב"ש)^ד

יא. ^(ה) סוכה שהיא מחזקת ראשו ורובו ואפי' ששולחנו בביתו יצא (ב"ה)^ד

אוצר החכמה

אוצר החכמה

יא. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ומיעט ע"י כרים וכסתות^ט

טעמי הסוכה

פסול

כשר

י. משום שצריך שיהיה שיעור ז' על ז' טפחים דזהו שיעורו מדאורייתא (רא"ש) או מטעם ששיעורו טפחים על ו' טפחים כראשו ורובו בשכיבה ועוד טפח לשולחנו דבוה חיישינן שמא ימשך אחר שולחנו לביתו (ר"ן) יא. משום שאין סופו להגית שם כל ז' מפני הפסד ממונו

י. משום דז"ט על ז"ט בגובה כ' אמה מקרי לול של תרנגולין כיון דגביהה וקטינה כולי האי אבל במחזקת טפי נפקא מכלל לול של תרנגולין לא קרויי סוכה (תוס' ד"ה כמאן) יא. דס"ל לב"ה אפי' בסוכה כזאת קטנה שהיא ע"י הדחק חשיב סוכה ולאפוקי מב"ש דפסולה כיון שהיא ראויה ע"י הדחק (קרבן נתנאל אות ז)

באורי הסוכה

ט. הטעם שכרים וכסתות לא היו מיעוט משום שאין סופו להניח שם כל ז' ימים משום הפסד ממון ואפי' אם הוא מצטל לכל ז' ימים צטלה דעתו אכל כל אדם אך נראה שאם מיעט ע"י שטיח שדרך לצטל שם ז' ימים הוא מיעוט וכן ראה לנקוט צביאור הלכה אך כתב עפ"י המאירי דלא פלוג רבנן ולא היו מיעוט ואפי' שהיה אפשר לחלק בין שטיח לכרים דהציא המאירי וכתב צביאור הלכה דל"ע צדון זה משום שצריך לדעת האם מהני ציטול ז' או שצריך ציטול כל השנה וכאן הוא מצטל רק לז' ימים (קומן תרל"ג סעיף ג' צביאור הלכה ד"ה לא היו מיעוט).

ציוני הסוכה

פסול

כשר

י. בבלי- ג' ע"א יא. בבלי- ג' ע"ב

י. בבלי- ב' ע"ב ירושלמי- פרק א' הלכה א' (א' ע"א) יא. בבלי- ג' ע"א תוספתא- (חכמים) פרק ב' הלכה ב'

סוכת הגר"א

פסול

כשר

יב. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ומיעטה ע"י קש ותבן סתם (ואין ידוע אם מבטל או לאו) או שאין עתיד לפנותו [אך לא ביטל ממש בפיו] (רבנן)

יב. ⁽¹⁾ סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ומיעטה ע"י תבן ובטלו או שאין עתיד לפנותו [אך לא ביטל בפיו] (ר"י)

יג. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ומיעטה ע"י עפר ועתיד לפנותו או אפי' אין עתיד לפנותו [אך לא ביטל בפיו] או עפר סתם [ואין ידוע אם מבטל או לאו] (רבנן)

יג. סוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה ומיעטה ע"י עפר וביטלו או שאין עתיד לפנותו או עפר סתם [ואין ידוע אם מבטל או לאו] (ר"י)

טעמי הסוכה

פסול

כשר

יב. משום שתבן ראוי לבהמה ולהסקה והלכך סתמא לא בטיל ואפי' לר' יוסי ושאין עתיד לפנותו לרבנן צריך ביטול בפה שזה נותן יותר כח לביטול (רש"י) **יג.** משום דצריך לבטלו בפיו (רש"י)

יב. כיון שביטלו לכל שבעה הוי ביטול וכקרקע חשיב [והוא שביטלו בפיו] ואין עתיד לפנותו מסתמא מבטל (רש"י) **יג.** כיון שביטלו לכל שבעה הוי ביטול וכקרקע חשיב וה"ה שאין עתיד לפנותו או סתם מסתמא מבטל

באורי הסוכה

1. כאשר מיעט צתנן וציטל צפיו הוי מיעוט וכשר ולא צריך לנענע הסכך משום תעשה ולא מן העשוי כיון שאין פסול בסכך כמצואר צרמ"א אך ששטח התצואה ואפי' ציטל צפיו לא הוי מיעוט דצטלה דעתו אכלל כל אדם וחרל"ג ס"ד משנ"צ סק"י י"ב. 2. אדם דלא מיעט לפניו יו"ט אסור לו למעט ציו"ט או מטעם דהוי כעין צונה או מטעם מתקן מנא (משנ"צ סק"י ג) ואם מיעט לפניו יו"ט אך לא ציטל צפיו האם מותר לצטל ציו"ט עי' שער הכיון אות עו למסתפק בזה.

ציוני הסוכה

פסול

כשר

יב. בבלי ד' ע"א ירושלמי "קש ותבן אין ממעטין" פרק א' הלכה א' (ב' ע"ב) **יג.** בבלי ד' ע"א

יב. בבלי ד' ע"א ירושלמי "עפר וצורות ממעטין" פרק א' הלכה א' (ב' ע"ב)